

komplexion. I början af utländska namn uttalas det med ett lenare ljud af *gs*, t. ex.: *Xavier*, *Xeno*, *Ximenes*. Intet svenskt ord börjas med X. I aritmetik och algebra betyder X okänd storhet. — 2) Ljudet, som uppkommer, då bokstafven x uttalas. Man säger äfven *x-ljud*. — 3) Såsom romersk siffra betyder X d. s. s. 10. (Fig. talesätt) *Skrifva x för u*. (d. v. s. X eller 10 i st. f. V eller 5), bedraga genom falska räkningar.

XANTIPPA, gsanntíppa, nom. prop. f. 1)

(hist.) Namnet på Sokrates' trätgiriga hustru. — 2) (fig.) Grälig, trätgirig, ondsint hustru.

XERESVIN, tjéressvín, n. 3. En sort godt spanskt vin af gul färg ifrån Xeres. Kallas i England Sherry.

XYLOGLYF, gsyloglyf, m. 3. (från grek.) Träsnidare.

XYLOGRAF, gsylográf, m. 3. (från grek.) Konstnär, som graverar i trä.

XYLOLIT, gsylláit, m. 3. (från grek.) Förstenadt trä.

Y.

Y, n. 4. 1) Sjelfljudande bokstaf, den tjugonde-femte i svenska alfabetet. Bibehåller alltid sitt egna ljud. — 2) Det ljud, som höres, då bokstafven y uttalas. Man säger äfv. *y-ljud*.

YAMS, se *Jams*.

YANKEE, dschánngki, m. pl. *Yankees*. (uttalas i Sverige Jánngki) Benämning, som inbyggarna i Nordamerikanska Förenta Staterna gifva sig sjelfva, men som i England gifves dem på spe. Är uppkommet af Indianernas sätt att uttala ordet *English*, engelsk.

YATAGAN, jätagann, m. 3. Ett slags turkiskt, föga krökt svärd med handtag utan parerstång.

YERBOA, se *Jerboa*.

YFVA SIG, v. r. ell. YFVAS, v. d. 2. (isl. *Yfast*, af *Up*, upp) 1) Göra sig stor, bred och vid. *Påfågeln*, *kalkonen yfver sig*. — 2) (fig.) a) Brösta sig, förhäfva sig. *Y. öfver sin börd*, *sina rikedomar*. — b) Prunka. *Re'n ängarne y-s i blomstrande prakt*.

YFVERBÖREN, y'vrbå'ränn, adj. 2. o. s. neutr. — *et*. Ett ord, hvarmed man fordom sökte att försvenska de från Grekerna lånade uttrycken *Hyperboré* och *Hyperboeisk*. *De yfverborne Göter*. Brukas nu nästan endast skämtvis om det öfverdrifna patriotiska nitet hos vissa lärde, som påstått, att Skandinaviens bebyggande går ända upp till syndafloden, och ledt svenska konungalängden ifrån Magog, Noachs sonson, eller i allmänhet tilldelat den isländska sagolitteraturen en i allo oinskränkt trovärdighet.

YFVIG, a. 2. Tät och vidt utbredd. *Y-t hår*, *skägg*. *Y-a träd*, lummiga och med utbredda grenar. *Y. garnering*, vidt utstående.

YFVIGHET, f. 5. Egenskapen att vara yfvig, yfvig beskaffenhet.

YFVIGT, adv. På ett yfvigt sätt, med yfvighet.

YLA, v. n. 1. Se *Tjuta*. — *Ylande*, n. 4.

YLLE, n. sing. (af *Ull*) Se *Ylletyg*. — Brukas i sammansättningar adjektivt och betyder då: Af ull eller ylletyg, t. ex.: *Ylleband*, *-bårder*, *-schal*, *-strumpor*, *-väf*, *-väfnad*.

YLLEATLAS, y'lleáttlass, m. sing. En sort enfärgadt, randigt och blommigt helylletyg.

YLLEDAMAST, --- ässt, m. 3. En sort figureradt ylletyg.

YLLEFABRIK, --- i'k, m. 3. Fabrik för tillverkning af ylletyg.

YLLEFABRIKANT, --- äannt, m. 3. Ägare af en yllefabrik.

YLLEHANDEL, m. sing. Handel med yllevoror.

YLLEHANDLARE, m. 3. En, som idkar yllehandel.

YLLELIFSTYCKE, n. 4. Lifstycke af ylle.

YLLEMUSSLIN, --- li'n, n. 3. Ursprungligen ett fint helylletyg af finaste kamull, men som numera för det mesta väfves med bomullsränning.

YLLEMÖSSA, f. 1. Väfd mössa af ylle att bära inomhus.

YLLEN, y'llänn, a. 2. neutr. — *et*. Af ull.

YLLESAMMET, -- sämmet, n. sing. En sort skuret ylletyg, väfdt på raskmakarstol.

YLLESATIN, --- ti'n, n. sing. Ett helylletyg, som liknar silkesatin, enfärgadt, randigt eller med iväfda mönster.

YLLESKJORTA, f. 1. Undertröja af ylle, att bära närmast kroppen.

YLLESTOFTER, y'llestå'ft'r, 3. pl. Yllevoror.

YLLETRÖJA, f. 1. Tröja, isynn. undertröja, af ylle.

YLLETYG, n. 3. Tyg, väfdt af ullgarn.

YLLEVARA, f. 1. *Y-ror* kallas alla slags ylletyger.

YLLEVÄFVARE, m. 3. Väfveriarbetare, som väfver ylle.

YLLEVÄFVERI, --- ri', n. 3. Se *Yllefabrik*.

YMBERDAGAR, m. 2. pl. Så kallades, under medeltiden, tre dagars fasta i hvarje årstid,

YMNIG, y'mnigg, a. 2. (föråldradt: *Ymnog*) Som finnes, gifves, kommer i stor mängd eller myckenhet. *Y. frukt*, *skörd*. *Y-a tårar*. *Y-t regn*. *I y-t mått*. *Y-a tillgångar*. — *Syn*. Riklig, Rik, Öfverflödande, Öfverflödig.

YMNIGHET, f. 3. (föråldradt: *Ymnoghet*) Riklig tillgång, stor mängd. *Skördens y. Sådant finnes i y*. — *Syn*. Öfverflöd, Rikedom.

YMNIGHETSHORN, n. 5. Ett med blommor, frukter o. s. v. fylldt, för det mesta vridet horn, sinnebild af öfverflöd och rikedomens attribut.

YMP, m. 2. Se *Ympqvist*.

YMPA, v. a. 1. 1) Inskära och insätta en qvist af bättre trädsort i en trädstam af sämre sort, för att derigenom erhålla bättre frukt. *Y. ett ungt träd*. *Y. i'n*, se *Inympa*. Se f. ö. *Klysympa*, *Sugympa*. — 2) (fig.) Förflytta en